

Pensioenblad voor het vliegend personeel van KLM | jaargang 23 | juli 2024

focus

Pensioenfonds
Vliegend Personeel KLM

'THE CLIMB'
VAN DE
TRANSITIEREIS

IN GESPREK
OVER RISICO'S
EN ZEKERHEID

DE MENS
IN DE VLIAGER
CENTRAAL

REDACTIONEEL

- 4

KENNIS IN DE COCKPIT
column van Warner Rootliep
- 8

THE CLIMB TRANSITIEREIS: EVENWICHTIG, UITVOERBAAR, UITLEGBAAR
interview met Johan Bank en Arthur van den Hudding
- 10

DE MENS IN DE VLEGER CENTRAAL
interview met deelnemer Erwin van der Waart
- 14

IN GESPREK OVER RISICO'S EN ZEKERHEID
de opvolging van het risicobereidheids-onderzoek in 2022: bestuursleden kijken terug op gesprekken met deelnemers in 2024

INFORMATIEF

- 3

KORT
algemeen nieuws
- 6

FINANCIËLE POSITIE
belangrijkste ontwikkelingen jaarcijfers: een overzicht
- 18

VEELGESTELDE VRAGEN
aan Pensioenservice

inhoud

Pag. 8: Arthur van den Hudding en Johan Bank

Op de cover: Erwin van der Waart

Pag. 4: Warner Rootliep

kort

In het najaar een nieuw MijnKLMPensioen

In het najaar van 2024 kunt u gebruik maken van een nieuwe uitgebreidere versie van MijnKLMPensioen. Dé plek waar u alle informatie vindt over uw eigen pensioen. Uiteraard vindt u daar de bekende Mijn planner en uw persoonlijke pensioenpost. Maar er zijn ook allemaal nieuwe functionaliteiten die u helpen om grip te houden op uw pensioen. Denk aan een tijdlijn en suggesties die belangrijke momenten en acties tonen, het eenvoudig doorgeven van informatie en keuzes en inzicht in uw pensioen in verschillende situaties. Na 2024 ontwikkelen we MijnKLMPensioen door, zodat u straks goed zicht hebt op wat de nieuwe pensioenregeling voor u betekent.

Bijna met pensioen en keuzes maken? Laat u 22 november bijpraten tijdens een Pensioen In Zichtbijeenkomst

Tijdens deze bijeenkomst krijgt u informatie, tips en de mogelijkheid om vragen te stellen over alles wat te maken heeft met uw pensionering. Jeroen van Breukelen, gepensioneerd ex-collega en bestuurslid van het pensioenfonds, en een pensioenspecialist van Blue Sky Group helpen u tijdens de bijeenkomst in de voorbereiding op uw pensioenkeuzes. Uw partner is ook van harte welkom. De eerstvolgende bijeenkomst is op 22 november 2024 van 10.30 tot 14.30 uur in Amstelveen, inclusief een lunch. Gaat u binnen nu en 1,5 jaar met pensioen? Dan ontvangt u van ons een uitnodiging. U kunt zich ook alvast aanmelden via www.klmvliegendfonds.nl/aanmelden-piz.

Hebt u feedback of een klacht?

We doen ons best om u zo goed mogelijk te helpen. Toch kan het zijn dat u niet tevreden bent. Dat vinden wij heel vervelend en horen dat dan graag. Op onze website kunt u vinden hoe u een klacht met ons kunt delen en welke procedure we dan volgen. Sinds 1 januari 2024 is er ook een Geschilleninstantie Pensioenfondsen. U kunt uw klacht voorleggen aan deze – door de overheid aangewezen – officiële geschilleninstantie wanneer u de interne klachtenprocedure volledig hebt doorlopen. Uw klacht moet in dit geval betrekking hebben op de uitvoering of toepassing van het pensioenreglement. Wilt u meer weten? Kijk dan op onze website www.klmvliegendfonds.nl/contact.

Jaarverslag 2023

Het jaarverslag 2023 is gepubliceerd op onze website. Bekijk op pagina 7 een beknopt overzicht van het jaar 2023 of download het jaarverslag via www.klmvliegendfonds.nl/nieuws/jaarverslag-2023.

Uitkomsten vertrouwensmonitor

We vinden het belangrijk dat u het hoge vertrouwen dat u hebt in het pensioenfonds behoudt in de transitie naar een nieuwe pensioenregeling. Daarom vragen wij u tijdens de transitieperiode twee keer per jaar uw mening over onze communicatie en dienstverlening. Dit doen wij steekproefsgewijs. De eerste meting in februari laat zien dat u nog altijd positief bent over het pensioenfonds. U beoordeelt ons met een 7,8 (werkenden) en een 8,6 (gepensioneerden). Ook het vertrouwen in het fonds is nog steeds hoog, waarbij u aangeeft een positief gevoel te hebben over de begeleiding van het fonds in de transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Wij zijn tevreden met deze uitkomsten en streven ernaar het vertrouwen dat u in het pensioenfonds hebt te blijven behouden. We blijven u graag betrekken bij de transitie via dit onderzoek.

Raadpleging van onze deelnemers over invaren

In december 2023 hebben wij u geraadpleegd over het onderbrengen van het opgebouwde pensioenvermogen in de nieuwe pensioenregeling, het zogenoemde invaren. De raadpleging laat zien dat een ruime meerderheid (75%) van onze deelnemers het (helemaal) eens is met de toekenning van het vermogen aan de drie beoogde doelen. Het vaakst met de toekenning aan de solidariteitsreserve (77%) en het minst vaak met het toekennen van extra pensioen aan individuele pensioenvermogens (74%). Ook hebben wij u gevraagd welke voorkeur u hebt voor de volgorde van de verdeling. De raadpleging – inclusief de beoordeling van de externe expert – laat zien dat er draagvlak is voor onze voorgenomen ambitie en dit nemen we mee in de verdere besluitvorming rondom dit onderwerp.

De solidariteitsreserve (77%) krijgt meer instemming dan extra pensioen voor individuele vermogens (74%) ondanks dat alle drie de doelen positief zijn beoordeeld

- compensatie en individueel pensioen wordt door actieven vaker (heel) belangrijk gevonden dan door gepensioneerden. (Compensatie: 84% actieven versus 65% gepensioneerden en extra individueel pensioen: 77% actieven versus 71% gepensioneerden).

Toekenning vermogen aan onderstaande doelen (in %)					(helemaal) oneens		(helemaal) eens	
					7%		77%	
• het opvangen van financiële schokken tijdens de uitkeringsfase	3	4	13	46	32	3		
• reparatie van deelnemersgroepen die benadeeld worden door de transitie	3	4	14	32	43	5	7%	75%
• het toekennen van extra pensioen aan de individuele pensioenvermogenspotjes	2	4	15	32	42	5	6%	74%

■ helemaal oneens

■ oneens

■ neutraal

■ eens

■ helemaal eens

■ weet niet | geen mening

Vraag: het pensioenfonds staat er financieel zeer goed voor. In het transitieplan hebben de arbeidvoorwaardelijke partners bepaald wat de volgorde van vermogensdeling is. Het pensioenfonds hoort graag in hoeverre u het eens bent met de toekenning van het vermogen aan de onderstaande genoemde doelen.

‘Als pensioenfonds hebben we de ambitie om op 1 januari 2026 de nieuwe regeling zorgvuldig en correct te kunnen uitvoeren.’

Warner Rootliep

BESTUUR PENSIOENFONDS VLEGEND PERSONEEL KLM
Leden: Alex Balm, Johan Bank, Nienke Bijlholt, Jeroen van Breukelen, Arthur van den Hudding, **Warner Rootliep**, Vincent Vink, Gilliam van Wijlick.

Kennis in de cockpit

‘Iedereen die voor het eerst de cockpit van een verkeersvliegtuig binnenkomt, ikzelf als niet-vlieger niet uitgezonderd, heeft min of meer dezelfde ervaring: wat een indrukwekkend dashboard. Ik vertrouw er net als iedereen op dat de interpretatie van alle data op de onafzienbare reeks meters en schermen voor de vlieger gesneden koek is, dankzij de gedegen kennis en ervaring.

Want u kent alles wat u ziet, weet wat alle meldingen betekenen, weet wat er gedaan moet worden en u doet dat ook. Met een goed vliegtuig, betrouwbare en goede instrumenten, een helder vliegplan én iemand die daar verstand van heeft kom je veilig aan op je bestemming. Een geruststellende gedachte voor de passagiers.

Zo is het ook met het pensioen. Het is complex en daarvoor heb je dezelfde combinatie nodig: materieel, controle en kennis. Daarom doen we als bestuur ons best om voor de transitie naar het nieuwe stelsel allereerst te zorgen voor een vliegtuig dat op zijn taak berekend is. Dat betekent: een evenwichtige nieuwe regeling, waarvoor de sociale partners de inhoudelijke basis hebben gelegd. Als pensioenfonds hebben we de ambitie om op 1 januari 2026 de nieuwe regeling zorgvuldig en correct te kunnen uitvoeren.

We zorgen ook voor een cockpit die overzicht en inzicht geeft. Met de schermen, meters, knoppen en lampjes die u onderweg naar uw bestemming nodig hebt om te controleren of alles goed gaat en waar nodig maatregelen te kunnen nemen. Daarom hebben we een nieuw MijnKLMPensioen ontwikkeld dat later dit jaar live gaat – elders in deze Focus leest u er meer over. Dat is straks uw glasheldere pensioencockpit. En bovendien equiperen we u met kennis, bijvoorbeeld via de Pensioen Academy en via webinars zodat u passende keuzes kan maken. We doen dat doelgroepgericht, met aandacht voor verschillende onderwerpen en de verschillende fases in de carrière van een vlieger, omdat de situatie en het handelingsperspectief voor iedereen verschillend zijn. En voor de één is de pensioenbestemming natuurlijk ook veel verder weg dan voor de ander.

Dat alles doen we zodat u tijdens de transitie en bij het naderen van uw pensioenbestemming op de juiste momenten op basis van adequate informatie verstandige beslissingen kunt nemen, passend bij uw situatie. Voor uzelf en voor degenen die met u meereizen. Zoals u dat ook in uw dagelijks werk gewend bent of was: veilig en probleemloos naar uw bestemming.’

Warner Rootliep | bestuurslid Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM, namens de werkgever

Hoe staat uw pensioenfonds ervoor?

De belangrijkste ontwikkelingen in de eerste helft van 2024

Solide financiële positie

De beleidsdekkingsgraad daalde in het eerste half jaar van 2024 van 170,8% (eind januari 2024) naar 168,9% per eind mei 2024. Momenteel bevinden we ons in de klim van onze transitiereis. Daarbij kijken we goed hoe we gedurende en na de transitie onze goede financiële positie kunnen behouden. De stand van de dekkingsgraad per 1 juni 2025 is een belangrijk moment in onze transitiereis, omdat dit het beslis-moment is of de overgang naar de nieuwe pensioenregeling (inclusief invaren, oftewel het onderbrengen van de opgebouwde pensioenaanspraken in de nieuwe regeling) kan plaatsvinden per 1 januari 2026. Is de minimale dekkingsgraad op 1 juni 2025 lager dan 140%, dan worden de in het transitieplan gemaakte afspraken opnieuw besproken.

Nieuw beleggingsbeleid in nieuwe pensioenregeling

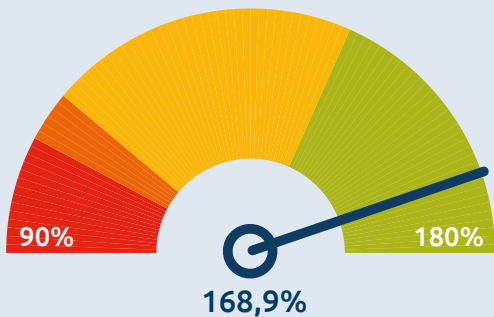
Om de pensioenen nu en in de toekomst te kunnen blijven betalen, moeten we als fonds beleggen. Met de overgang naar de nieuwe pensioenregeling kijken we opnieuw naar ons beleggingsbeleid. Het afgelopen half jaar hebben wij ons gericht op het vaststellen van de risicohouding en hebben we tegelijkertijd een beleggingsonderzoek gedaan, de zogenaamde Asset Liability Management-studie. Met deze studie onderzoeken we of er genoeg beleggingsmogelijkheden bestaan om met onze risicohouding invulling te kunnen geven aan de nieuwe pensioenregeling zoals KLM en VNV hebben opgesteld. Met betrekking tot het vaststellen van onze risicohouding hebben wij eerder ook uw mening uitgevraagd met het risicobereidheidsonderzoek in 2022 en de focusgroepsessies in februari dit jaar. Op pagina 14 leest u hier meer over. Wij verwachten het nieuwe beleggingsbeleid later dit jaar vast te stellen en u hierover te informeren.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggenbeleid (MVB) in 2024

Onze visie op het gebied van duurzaamheid is gebaseerd op het uitgangspunt van fatsoenlijk zakendoen. Dit houdt in dat wij weloverwogen keuzes maken die passen bij onze identiteit en overtuigingen, waar wij oprecht achter kunnen staan. Wij onderkennen de positieve bijdrage van duurzaamheid aan onze beleggingen en houden daarbij de realisatie van onze pensioenambitie in het oog.

Op het vlak van MVB speelt een veelheid aan onderwerpen. Door een aantal thema's te kiezen proberen wij focus aan te brengen met als doel een gericht en effectief maatschappelijk verantwoord beleggenbeleid. Met onze beleggingen proberen we een bijdrage te leveren aan het thema waardig werk en economische groei, industrie, innovatie en infrastructuur en verantwoorde consumptie en productie. Daarnaast zetten we ons in voor het thema maatschappelijke basisbehoeften zoals goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs voor iedereen en betrouwbare, betaalbare, duurzame en moderne energie voor iedereen. Daarbij staat altijd het realiseren van een welvaartsvast pensioen voorop.

Vanaf 2024 zullen we jaarlijks een MVB-jaarverslag publiceren. Wilt u meer weten over hoe wij maatschappelijk verantwoord beleggen en wat er in 2024 op de agenda staat? Kijk dan op www.klmvliegendfonds.nl/mvb.

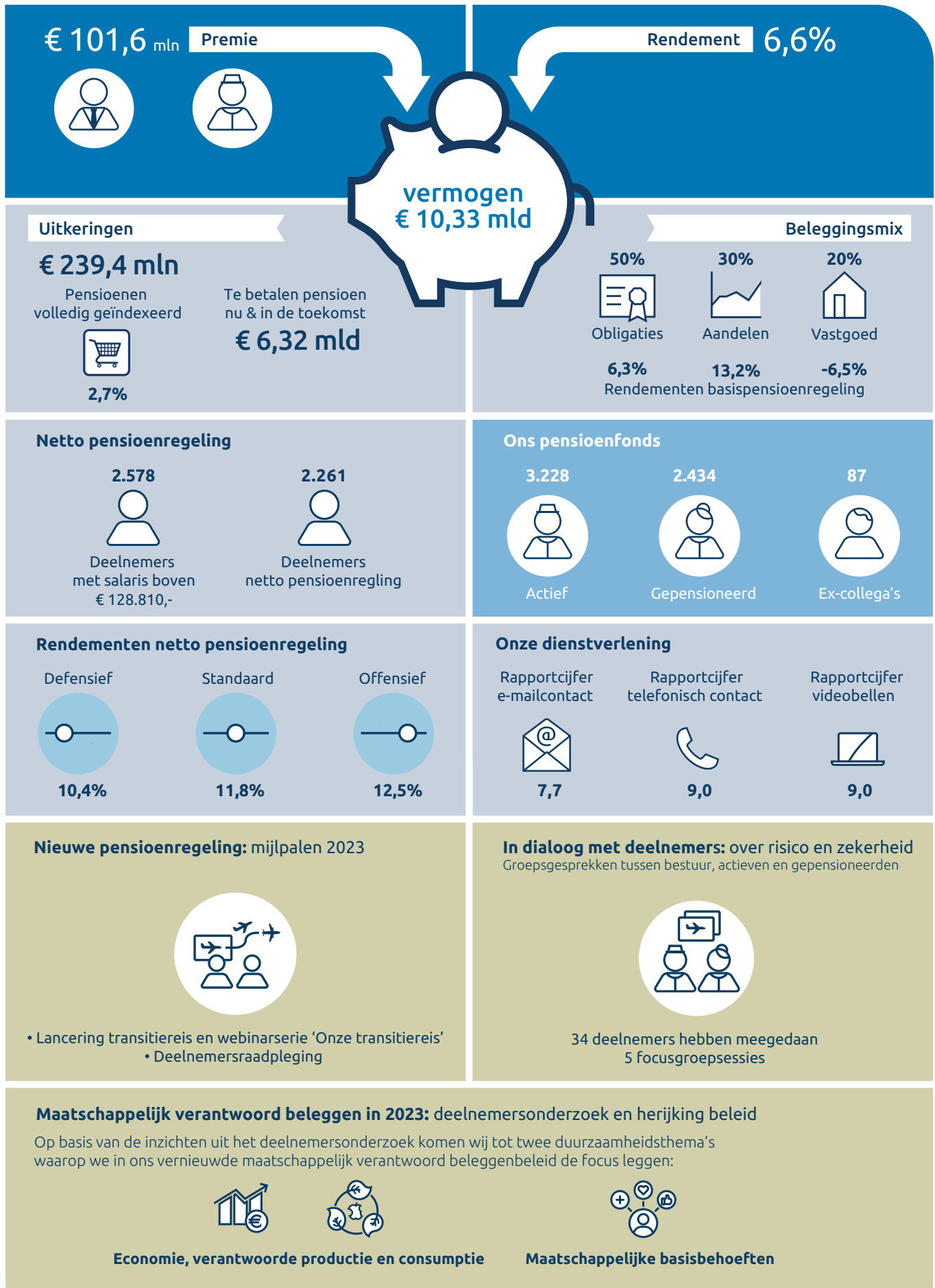

- Boven ca. 149%:**
Volledige voorwaardelijke indexatie mogelijk.
- Tussen 110% en ca. 149%:**
Gedeeltelijke voorwaardelijke indexatie mogelijk.
Aanvullende indexatie mogelijk vanuit het toeslagendepot.
- Tussen ca. 104% en 110%:**
Voorwaardelijke indexatie alleen mogelijk vanuit hettoeslagendepot.
- Lager dan ca. 104%:**
Geen voorwaardelijke indexatie mogelijk.

Volg onze financiële positie op www.klmvliegendfonds.nl.

Meld u via **MijnKLMPensioen** aan voor de **NWSalert** om eens in het kwartaal een update te ontvangen over onze financiële positie.

2023 in beeld

De transitieeis naar het nieuwe pensioenstelsel is een nieuwe fase ingegaan: the climb. Daarin ‘vertaalt’ het pensioenfonds het door de arbeidsvoorwaardelijke partijen KLM en VNV overeengekomen transitieplan naar de concrete pensioenregeling. Drie termen staan daarin centraal: evenwichtig, uitvoerbaar en uitlegbaar. Bestuursleden Arthur van den Hudding en Johan Bank geven een toelichting.

‘The Climb’ van de transitieeis

Evenwichtig | uitvoerbaar | uitlegbaar

Arthur: ‘De pensioenregeling zoals we die nu kennen, bestaat al zo’n 77 jaar en is in al die jaren steeds aangepast en uitgebreid. Nu moeten we dat geheel in relatief zeer korte tijd omzetten naar een compleet nieuwe regeling. Dat vraagt veel van het arbeidsvoorwaardelijk overleg, van ons pensioenfonds en van de uitvoeringsorganisatie, Blue Sky Group. Zoiets is gewoon heel complex en niet alleen voor ons. Het is een uitdaging voor alle pensioenfondsden. De vraag is steeds: hoe gaan we er een nieuwe regeling van maken, wat zijn de mogelijkheden, wat mag er en wat vooral niet?’

Johan: ‘In het hele proces stond en staat steeds één ding voorop: het kan alleen succesvol verlopen als alle betrokkenen vanaf dag één bij elkaar aan tafel zitten: de arbeidsvoorwaardelijke partijen, het pensioenfonds en Blue Sky Groep, de uitvoerder. We informeren elkaar, we beantwoorden elkaars vragen, we strijken al doende de plooiën glad vanuit ieders eigen rol. Dat is een bewuste proceskeuze.’

Belangen van iedereen

Johan: ‘Evenwichtig betekent dat de nieuwe regeling, inclusief de transitie zelf, optimaal recht moet doen aan de belangen van alle

deelnemers. Jong en oud, actief en gepensioneerd. Het is altijd ingewikkeld om het iedereen naar de zin te maken en daarom hebben we vooraf een aantal evenwichtigheidsmaat-staven geformuleerd. Alle deelbesluiten die we nemen, houden we daar tegenaan. Denk aan het risicobeleid, de mate van solidariteit, het “invaren” van het opgebouwde vermogen naar de individuele pensioenvermogens en de uitkeringsfase. En tot slot kijken we ook nog een keer, aan de hand van dezelfde maatstaven, naar de regeling als geheel.’

Goed uitvoeren, liefst eenvoudiger

Arthur: ‘Bij de uitvoerbaarheid van de nieuwe regeling gaat het bijvoorbeeld om de IT en om de hele administratie. We moeten ook goede afspraken kunnen maken met de uitvoerder: kan die het aan en tegen welke prijs? We hebben nu een behoorlijk ingewikkelde regeling als je het vergelijkt met de markt. Daarom willen we de gelegenheid aangrijpen om waar dat kan te vereenvoudigen. En we hebben nu twee regelingen, basis en netto, die we in het nieuwe pensioenstelsel zoveel mogelijk op elkaar willen laten lijken en op elkaar willen laten aansluiten. Als blijkt dat dat onder de nieuwe wet niet

kan, dan komt dit basisbeginsel onder druk te staan.’

Anders dan de rest

Arthur: ‘Maar wat ik vooral heel spannend vind, is dat de nieuwe wet gemaakt is voor de grote Nederlandse pensioenfondsden, maar minder bij ons past. Onze regeling wijkt op een aantal punten sterk af van wat in Nederland gebruikelijk is, waardoor omzetten naar de nieuwe situatie extra lastig is. Duidelijkste voorbeeld is onze pensioenleeftijd. Gebruikelijk in Nederland is de AOW-leeftijd, maar niet bij ons. In de nieuwe wet mag dit maximaal tien jaar voor de AOW-leeftijd.’

Johan: ‘Arbeidsongeschiktheid en invaliditeit is nog zo’n thema waarbij we afwijken van het gemiddelde van de Nederlandse pensioenregelingen. Je kunt niet deels afgekeurd zijn; je bent geschikt of niet geschikt. De regeling voor arbeidsongeschiktheid en invaliditeit moet daarbij passen.’

Plan van meer dan 1.000 pagina’s

Johan: ‘En uitlegbaar, ten slotte, betekent dat je moet kunnen motiveren hoe je tot bepaalde keuzes bent gekomen. Waarop is het gebaseerd, met wie heb je overlegd – je moet alle gemaakte keuzes en genomen besluiten

kunnen documenteren. De toezichthouder, De Nederlandsche Bank, kijkt daar heel zorgvuldig naar. Dat zorgt ervoor dat het transitieplan van 120 pagina’s kan resulteren in een implementatieplan van meer dan 1.000 pagina’s.’

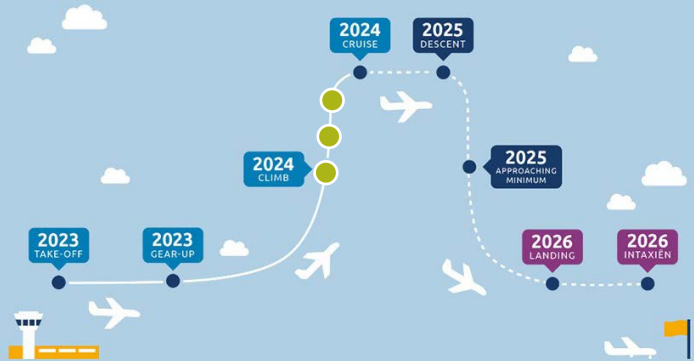
Goed verzorgd pensioen voorop

Arthur: ‘Als alles meezit en we onderweg niet te veel turbulentie hebben, dan zijn we in oktober klaar en kunnen we in november het implementatieplan en het communicatieplan indienen bij De Nederlandsche Bank, die vervolgens tussen zes en twaalf maanden de tijd neemt om akkoord te geven. Eind dit jaar is dan ook de officiële opdracht-aanvaarding van de nieuwe regeling door het pensioenfonds een feit en begint de volgende fase: the cruise. In deze fase gaat Blue Sky Group de nieuw ontworpen regeling implementeren, waarna we per 1 januari 2026 “live” willen gaan met de nieuwe regeling.’

Johan: ‘Ons uitgangspunt is dat het pensioen van onze deelnemers goed verzorgd blijft, dat staat voorop in alles wat we als bestuur doen. We willen zorgen dat onze deelnemers houden wat ze hebben, en dat het ‘t liefst nog wat mooier wordt.’

‘Evenwichtig betekent dat de nieuwe regeling, inclusief de transitie zelf, optimaal recht moet doen aan de belangen van alle deelnemers.’

‘Tijdens mijn gehele vliegende carrière heb ik diverse nevenfuncties gehad. Zo heb ik vele jaren instructie gegeven, examens afgenomen op de route en in de simulator en daarnaast niet-technische trainingen gegeven. Daar lag ook mijn hart: het ondersteunen en begeleiden van collega’s.’

Erwin van der Waart | gezagvoerder B777/787

‘De mens in de vlieger centraal’

Gezagvoerder Erwin van der Waart, 56 jaar, kan terugkijken op een kleurrijke carrière en realiseert zich inmiddels hoe belangrijk een goede pensioenregeling is. Straks én nu. **Hij heeft er vertrouwen in dat het pensioenfonds ook in het nieuwe pensioenstelsel hier een goede invulling aan weet te geven. Na zijn pensioen gaat hij mogelijk als mediator aan de slag.**

Jongensdroom

‘Als 10-jarig jongetje wilde ik al gezagvoerder worden op een Boeing 747, de “Queen of the Skies”. Een absolute jongensdroom die 30 jaar later uitkwam. Inmiddels vlieg ik ruim 33 jaar bij KLM, waarvan 26 jaar als gezagvoerder. Ik mag nog 3,5 jaar vliegen, dan ben ik 59,5 en ik vermoed dat het tegen die tijd wel mooi is geweest. Het structureel overslaan van nachten ga ik niet missen. Wel de mooie reizen en de fijne collega’s. Vliegen is altijd al mijn grote passie geweest en KLM is een essentieel onderdeel van mijn leven. De operatie op Europa vond ik leuk en leerzaam, maar de krenten in de pap waren toch de intercontinentale vluchten. Zo was er een wekenlange stationering op Mexico en de uitdagende landingen op Kai Tak, het beroemde voormalige vliegveld van Hong Kong. Ook had ik het geluk om de allerlaatste vlucht van de “City of Bangkok” uit te voeren, het vliegtuig dat nu bij het Corendon-hotel staat. Dat was een bijzondere gebeurtenis.’

Uitdagingen en pensioen

‘Net als vele anderen heb ik de nodige uitdagingen in het leven gekend. Zo ben ik op relatief jonge leeftijd al gescheiden. Zo’n life event heeft ook impact op je pensioen. De geboorte van mijn dochter Charlie was een andere pittige

ervaring. Een heftige start waarbij de vooruitzichten zeer slecht waren. Achttien jaar later heeft zij het gymnasium afgerond, een klein wonderdje. Dat geldt overigens ook voor de komst van mijn zoontje Sem, nu acht jaar oud. Hij is al geregeld meegegaan op mooie reizen en vindt het in de cockpit geweldig. Het leven is prachtig, maar ook wonderlijk. Zelf heb ik jarenlang geworsteld met serieuze kno-klachten. Het niet kunnen klaren van de oren is een aardige handicap in een passagiersvliegtuig, zeker op Europese vluchten met meerdere vluchten per dag. Na diverse operaties in Nederland kwam ik uiteindelijk terecht bij een kno-specialist in Philadelphia. Dankzij een nieuwe, uitgebreide operatie kreeg ik gelukkig mijn klachten onder controle. Maar je realiseert je dan wel opeens dat het behalen van je normale pensioendatum niet vanzelfsprekend is. En dus hoe belangrijk het pensioen is, straks én nu.’

Meer dan vliegen

‘Tijdens mijn gehele vliegende carrière heb ik diverse nevenfuncties gehad. Zo heb ik vele jaren instructie gegeven, examens afgenomen op de route en in de simulator en daarnaast niet-technische trainingen gegeven. Daar lag ook mijn hart: het ondersteunen en begeleiden van collega’s. Ook heb ik bijvoorbeeld met een aantal andere collega’s het trainingsprogramma ATQP opgezet.

‘Dankzij een nieuwe, uitgebreide operatie kreeg ik gelukkig mijn klachten onder controle. Maar je realiseert je dan wel opeens dat het behalen van je normale pensioendatum niet vanzelfsprekend is. En dus hoe belangrijk het pensioen is, straks én nu.’

Tijdens dat project heb ik op kantoor mijn huidige vrouw Naomi leren kennen. Vanuit een bestuursfunctie bij de VNV ben ik intensief betrokken geweest bij het oprichten van Stichting Anti Skid Groep. Doel is het vroegtijdig signaleren van problematisch middelengebruik waaronder alcohol, medicijnen en drugs. De stichting biedt op dat terrein begeleiding en hulp aan vliegend personeel en levert daarmee een essentiële bijdrage aan de vliegveiligheid. Daarnaast ben ik gelieerd aan Stichting Aviation Mediators. Deze stichting kan bemiddelen bij escalaties in een crew of bij arbeidsvoorwaardelijke conflicten. Je geeft dan eerst ruimte aan de emoties en vertaalt vervolgens standpunten in belangen en probeert dan het gezamenlijke belang te vinden. Want mensen moeten vaak toch verder met elkaar. Recent heb ik een opleiding tot professioneel mediator afgerond, na mijn pensionering wil ik daar verder mee gaan. Sinds kort ben ik al actief als bemiddelaar bij burenruzies.’

Evenwicht is essentieel

‘Over het nieuwe stelsel heb ik een dubbel gevoel. Ik weet hoe goed het nu bij ons is geregeld. Die zekerheid wordt met het nieuwe stelsel minder. Daar komt bij dat de wereld in een hoog tempo verandert. Zo was het nog maar een paar jaar geleden de vraag of KLM de corona-periode zou overleven. In zulke tijden is het extra belangrijk om de kracht van het collectief te behouden en te komen tot goede en evenwichtige besluiten voor jong en oud, actief en

gepensioneerd. Straks is het de bedoeling om in te varen, het hele vermogen van het pensioenfonds wordt dan verdeeld over individuele pensioenvermogens. Aanvankelijk was ik daar wat terughoudend over. Na de mogelijkheid om in een focusgroep met bestuursleden van het pensioenfonds van gedachten te wisselen, in aanvulling op de diverse webinars en de informatie van de VNV, is mijn visie erop in positieve zin veranderd. Ik constateer dat het bestuur zijn uiterste best doet om te komen tot een evenwichtige verdeling door een zorgvuldige weg te bewandelen. En dat is essentieel voor het draagvlak van een dergelijk grote verandering. In mijn carrière heeft de mens in de vlieger altijd voorop gestaan. Op mijn bureau stond ook jarenlang een tegeltje met de tekst “vliegers zijn net mensen”. Zo kijk ik dus ook naar de nieuwe pensioenregeling, het belang van de mens staat altijd voorop.’

Dynamisch perspectief

‘Ik realiseer me dat mijn pensioenperspectief afwijkt van andere collega’s. Een jong gezin brengt nu eenmaal een andere dynamiek en een andere invulling met zich mee. Af en toe uitdagend en dynamisch, maar ook waardevol. Door het recentelijk vroegtijdig overlijden van een aantal dierbare collega’s, besef ik des te meer dat het invullen van je leven na pensionering niet vanzelfsprekend is.’

Wat u moet regelen voor uw pensioen bij een scheiding

Gaat u scheiden? Dan kunt u met uw partner afspraken maken over de verdeling van het opgebouwde ouderdomspensioen. Deze afspraken worden over het algemeen vastgelegd in een scheidingsconvenant. Er zijn vier opties:

- U verdeelt het ouderdomspensioen niet.
- Elke partner krijgt de helft van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen.
- U kiest voor een andere verdeling van het ouderdomspensioen.
- U splitst het opgebouwde ouderdomspensioen. Uw ex-partner krijgt hierdoor een zelfstandig recht op ouderdomspensioen (dit heet conversie).

Daarnaast eindigt het nabestaandenpensioen op risicobasis voor uw ex-partner bij een scheiding. U kunt een deel van uw ouderdomspensioen ruilen voor bijzonder nabestaandenpensioen voor uw ex-partner. Wilt u meer weten? Kijk dan op www.klmvliegendfonds.nl/uit-elkaar.

Wat gebeurt er als u arbeidsongeschikt wordt?

Als u onverhoopt arbeidsongeschikt wordt, dan hebt u recht op voortzetting van uw pensioenopbouw tot een bepaald bedrag zonder dat u daar zelf nog premie voor betaalt. U ontvangt daarnaast een bruto toelage om zelf de opbouw van pensioen boven het vastgestelde bedrag te kunnen verzorgen. De eerste twee jaar betaalt KLM uw salaris door. Vanaf het derde ziektejaar hebt u recht op een arbeidsongeschiktheidspensioen.

De WIA-uitkering die u van het UWV ontvangt, wordt op het arbeidsongeschiktheidspensioen in mindering gebracht. Wanneer u arbeidsongeschikt wordt, krijgt u van ons een brief met uitleg wat u kunt verwachten en waar u recht op hebt.

Gaat u bijna met pensioen?

Raadpleeg de Pensioen Academy om u goed voor te bereiden op een perfecte landing.

Scan de QR-code en bekijk in 1 minuut de video-uitleg over de netto pensioenregeling.

Johan Bank
bestuurslid namens
de pensioengerechtigden

Vincent Vink
bestuurslid namens
de werknemers

Bij het beleggen voor uw pensioen moet het pensioenfonds risico's nemen. Hoe komen we tot de juiste balans tussen risico en rendement? Om dit te bepalen kijken we onder andere naar hoe u als deelnemer aankijkt tegen risico en rendement. We hielden daarom in 2022 een risicopreferentieonderzoek onder onze deelnemers. Daaropvolgend gingen we in januari en februari 2024 in gesprek met deelnemers over dit onderwerp in een serie focusgroepsessies. **De uitkomsten zijn belangrijk voor de manier waarop we straks in het nieuwe pensioenstelsel gaan beleggen. Bestuursleden Johan Bank en Vincent Vink kijken zeer positief terug op de gesprekken met deelnemers.**

‘Wij weten beter wat er leeft en deelnemers hebben meer inzicht’

In gesprek over risico en zekerheid

Johan: ‘We hebben in januari en februari gesprekken gevoerd met in totaal zo’n vijftig collega’s in vijf focusgroepen: jong en oud, actief en gepensioneerd, zodat we een realistisch beeld kregen bij hoe deelnemers aankijken tegen risico’s bij het beleggen voor hun pensioen. Alle bestuursleden hebben minstens één sessie bijgewoond. Tijdens die gesprekken hebben we de heldere afweging voorgelegd: welke prijs wil je betalen? We wilden laten zien wat het dilemma is: een goed pensioen zonder risico bestaat niet.’

Vincent: ‘We wilden op zoek naar het referentiekader, naar de belevingswereld. En dan zie je natuurlijk variatie. Jongere deelnemers weten dat ze risico moeten nemen. Ze kunnen zich dat ook permitteren omdat ze nog voldoende tijd hebben om eventuele tegenvallers weer in te halen. Terwijl oudere deelnemers vooral kijken naar het bijhouden van de inflatie en dus naar het behoud van koopkracht. Ook als het gaat om doorbeleggen na je pensioen zie je dat verschil. Dat komt straks terug in het beleggen op basis van lifecycles (zie kader). De risicohouding varieert per leeftijdsgroep. Voor de goede orde: we verwachten geen drastische verschuivingen in ons beleggingsbeleid.’

Spanningsveld tussen zekerheid en risico

Vincent: ‘Veel mensen kwamen binnen met het idee dat je het beste zo weinig mogelijk risico kunt nemen. Maar geen risico nemen is een risico op zich: namelijk dat je dan niet genoeg pensioen kunt opbouwen. Je zou kunnen zeggen dat onze deelnemers een beetje verwend zijn geraakt: we hebben altijd volledig kunnen indexeren. Als pensioenfondsen hebben we altijd risico’s genomen en dat heeft ook weleens voor een dip in het rendement gezorgd, maar dat hebben de deelnemers nooit ervaren omdat we altijd een grote buffer hadden waarop we konden terugvallen. Die buffer wordt kleiner in het nieuwe stelsel.’

Johan: ‘Onze deelnemers willen het liefst twee dingen: weinig risico en een welvaartsvast pensioen. Er is dus sprake van een spanningsveld en daar hebben we het met elkaar over gehad.’

Meer inzicht, meer begrip

Vincent: ‘We hebben de gesprekken met de focusgroepen als uiterst waardevol ervaren, ze hebben gezorgd voor belangrijke inzichten. We hadden gewoon een aantal uren de tijd om dieper op de materie in te gaan. De focusgroepen hebben ons enorm geholpen om de uitkomsten van het eerdere onderzoek te duiden. Zo kom je tot een optimalisatie van het gemeenschappelijk nut in het beleggingsbeleid. Ook de vorm op zich, gesprekken met de mensen voor wie we het doen, hebben we als waardevol ervaren. Het is iets wat we vaker willen doen, ook over andere thema’s. De deelnemers hebben ook aangegeven dat ze graag nog een keer mee willen doen. Dus we gaan zeker op deze weg door. Persoonlijk vond ik het ook heel interessant om te doen, de gesprekken met de focusgroepen behoren tot de leukste dingen die ik tot nu toe als bestuurslid heb mogen doen.’

Beleggen op basis van life cycles

Ook in het nieuwe pensioenstelsel blijven we collectief beleggen. Maar er komt wél voor elke deelnemer een eigen individueel pensioenvermogen. Dit pensioenvermogen beleggen we. De manier waarop we dit beleggen is afhankelijk van de leeftijd van de deelnemer. Voor jongeren is er meer ruimte om risico te nemen dan voor ouderen. Voor jongeren beleggen we meer in rendementszoekende beleggingen zoals aandelen en voor ouderen beleggen we meer in beleggingen die minder risico voor de pensioenuitkeringen hebben. Dit noemen we lifecycle beleggen.

Vincent: 'Voor de goede orde: we verwachten geen drastische verschuivingen in ons beleggingsbeleid.'

Johan: 'We wilden laten zien wat het dilemma is: een goed pensioen zonder risico bestaat niet.'

Johan: 'De focusgroepen hebben gezorgd voor een betere inkleuring en nuancering. En ik denk ook dat het heeft bijgedragen tot meer wederzijds begrip. Wij weten beter wat er leeft en deelnemers hebben meer inzicht in wat er allemaal komt kijken bij het bepalen van het risico dat je wilt nemen in je beleggingsbeleid. We hebben goed kunnen uitleggen dat risico nemen erbij hoort. Inherent aan het nieuwe stelsel is dat pensioenen eerder omhoog kunnen, maar ook eerder kunnen dalen. Dat komt doordat we die grote buffer niet meer hebben. Maar we hebben wel mogelijkheden om die effecten te dempen. Ook daarbij speelt risicobereidheid een belangrijke rol.'

De volgende stap

Het risicopreferentieonderzoek is een van de uitgangspunten voor de risicohouding en het te voeren beleggingsbeleid in het nieuwe stelsel. De input van de focusgroepen kleurt het beeld van de deelnemerskenmerken verder in. Daarnaast maakt het fonds gebruik van wetenschappelijke inzichten over het ontwikkelen en toepassen van een zinvol beleggingsbeleid. Ook het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht hebben hun input geleverd. Eind mei stelden we als bestuur de risicohouding voor het beleggen in het nieuwe stelsel vast. Deze wordt momenteel beoordeeld door De Nederlandsche Bank (DNB). DNB ziet erop toe dat het beleggingsbeleid en de mate van risico die we nemen bij het beleggen voor uw pensioen passen binnen de spelregels van de Wet toekomst pensioenen.

In gesprek over risico en zekerheid 'Verhelderend en geruststellend'

Yvonne Hooft Graafland (69), gepensioneerd senior purser

'Ik dacht dat het een zaal vol zou zijn, maar het bleek maar een klein groepje met een plezierige gespreksleider en dat was een zeer aangename verrassing. Iedereen kwam aan bod, dat vond ik een heel sterk punt. Zelf kreeg ik ook meer inzicht: bijvoorbeeld dat het fonds voor jongeren meer beleggingsrisico neemt, en voor ouderen juist minder risico. Dat past precies bij hoe ik dat zelf voel en dat heb ik in die kleine groep goed naar voren kunnen brengen. Ik weet nu ook hoe ver het fonds is met de voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel. De rekenvoorbeelden over de manier waarop dan met de balans tussen zekerheid en risico wordt omgegaan waren zeer verhelderend én geruststellend. Natuurlijk zijn er straks risico's, maar die zijn er nu ook. **Mijn oproep naar collega's: als er nog eens zulke focusgroepen plaatsvinden, ga er naartoe!**

'Zelf kreeg ik ook meer inzicht: bijvoorbeeld dat het fonds voor jongeren meer beleggingsrisico neemt, en voor ouderen juist minder risico.'

Erik Laroy (42), gezagvoerder embraer city hopper

'Ik was zeer gecharmeerd door de persoonlijke en professionele opzet van de focusgroepen. Het pensioenfonds neemt je echt mee in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Ik heb meer kennis opgedaan en begrip gekregen voor de complexe materie. En ik heb een beter beeld van de actieve en doelgerichte manier waarop het bestuur ermee bezig is. Daarom is mijn vertrouwen in een goed verloop van de transitie verder gegroeid. Ik heb nog een horizon van twintig jaar, en dat is voor mijn gevoel nog lang. Daarom zou ik, als ik zelf zou beleggen, wel de neiging hebben om offensief te beleggen: zonder risico geen rendement. Maar de balans tussen risico en zekerheid is voor elke leeftijdsgroep anders. Als beroepsgroep zijn we risicomijdend en het bestuur bestaat uit collega's, dus daar zie je dat ook terug. Ik ben ervan overtuigd dat het pensioenfonds de risico's zorgvuldig en verstandig afweegt. **Ik raad collega's 100% aan om aan volgende focusgroepen mee te doen en als ik de kans krijg ben ik er zelf ook weer bij.**

'Als beroepsgroep zijn we risicomijdend en het bestuur bestaat uit collega's, dus daar zie je dat ook terug.'

Hebt u een vraag? Wij helpen u graag.

U kunt ons op werkdagen bellen
via **(020) 426 62 20** van 9.00 tot 17.00 uur
of stuur ons een e-mail
pensioenservice@klmvliegendfonds.nl.

Jill van der Veen
medewerker
Pensioenservice

Veel- gestelde & overzicht online berichten vragen

Hoe wordt mijn pensioen verdeeld bij scheiding en hoe zie ik hoeveel pensioen mijn ex-partner ontvangt?

Bij beëindiging van uw huwelijk of geregistreerd partnerschap heeft uw ex-partner recht op de helft van het ouderdomspensioen dat u opbouwde tijdens uw huwelijk of geregistreerd partnerschap. Hoeveel ouderdomspensioen uw ex-partner ontvangt kunt u bij ons opvragen via het formulier Verdeling bij scheiding: aanvragen indicatie. Dit formulier kunt u downloaden via www.klmvliegendfonds.nl/documenten. U ontvangt na het insturen van het formulier een overzicht met de verdeling van het ouderdomspensioen tussen u en uw ex-partner. U kunt ook een deel van het ouderdomspensioen gebruiken om te zorgen dat uw ex-partner nabestaandenpensioen ontvangt wanneer u overlijdt. Ook hiervan geven wij u een indicatie van.

Verdeling van pensioen in de netto pensioenregeling

In de netto pensioenregeling betekent scheiding een verdeling van het opgebouwde kapitaal en het einde van de overlijdensrisicodekking voor uw ex-partner. Mocht u komen te overlijden, dan is er geen uitkering uit de netto pensioenregeling voor uw ex-partner verzekerd.

Q&A Transitieeis

Afgelopen maanden hebben we verschillende webinars georganiseerd om u goed te informeren over de transitieeis. De antwoorden op de vragen die voorafgaand en tijdens het webinars zijn gesteld vindt u terug in Mij nKLM Pensioen onder Mij n documenten. In Mij nKLM Pensioen kunt u ook de verschillende webinars terugkijken.

Het pensioenfonds heeft het transitieplan ontvangen van KLM en VNV. Hoe gaat het pensioenfonds het transitieplan beoordelen?

In het transitieplan staan de pensioenafspraken die KLM en VNV gemaakt hebben over de nieuwe pensioenregeling. U vindt het transitieplan in **Mij nKLM-Pensioen** bij **Mij n documenten**. Wij toetsen het transitieplan op wettelijke vereisten en op evenwichtigheid, uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid. Met evenwichtig bedoelen we dat de transitie naar de nieuwe pensioenregeling voor alle deelnemersgroepen eerlijk uitpakt. We willen voorkomen dat specifieke generaties of groepen (relatief) benadeeld worden door de transitie. Om te toetsen of de afspraken in het transitieplan evenwichtig uitpakken, hebben we een evenwichtigheidskader opgesteld. Bij de toets op uitvoerbaarheid kijken we onder meer naar onze uitvoerder (Blue Sky Group) en in hoeverre deze de pensioenregeling kan uitvoeren. Daarnaast toetsen we nog een keer of wordt voldaan aan de wet. De nieuwe pensioenafspraken moeten natuurlijk ook goed uitlegbaar zijn, zodat u goed kunt begrijpen wat er verandert en welk effect de veranderingen voor u zullen hebben. We verwachten onze beoordeling eind dit jaar te hebben afgerond en geven tijdens ons volgend webinar The Cruise (najaar 2024) meer informatie hierover.

Gepubliceerde nieuwsberichten en verzonden NWSalerts

Als u niet geabonneerd bent op de NWSalert kunt u berichten van ons missen. Soms plaatsen we berichten alleen op de website. Wij vinden het belangrijk om u ook op de hoogte te houden van deze berichten en daarom nemen we altijd een lijstje met berichten, die we het afgelopen half jaar gepubliceerd hebben, in Focus op. U kunt alle berichten terugvinden op onze website www.klmvliegendfonds.nl.

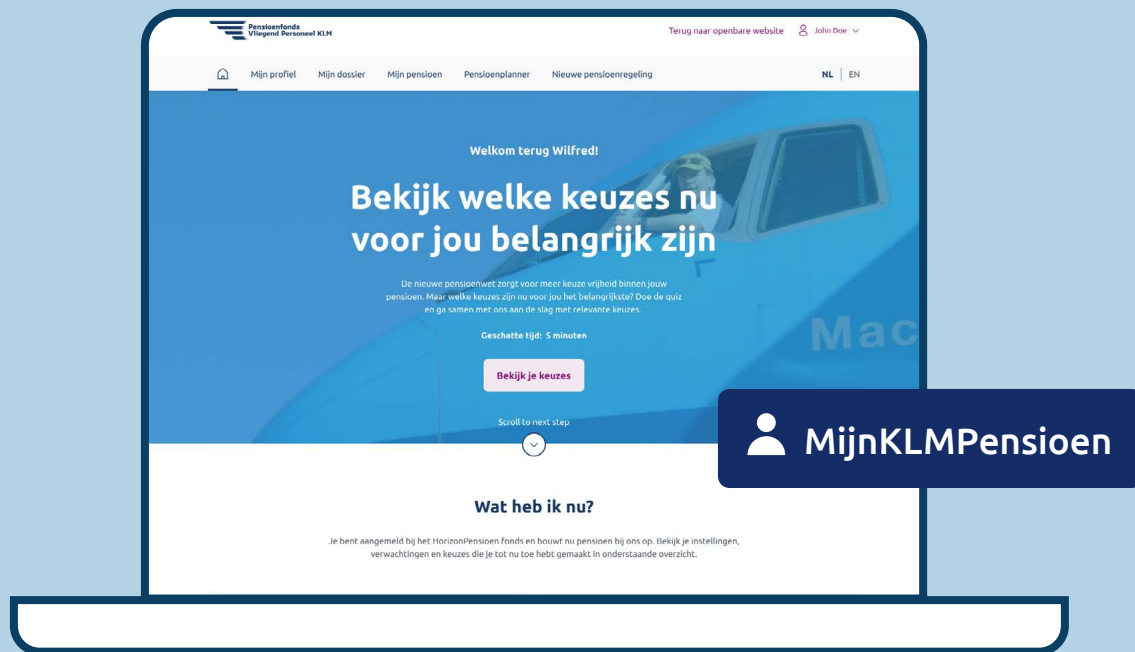
Online berichten

06-06-2024	Vacature VO
29/05/2024	Bedragen van uw verwachte uitkering in Mij n netto pensioen per 28 mei gewijzigd
24/05/2024	Beleidsdekkingsgraad april 2024
21/05/2024	Kwartaalbericht Q1 2024
18/04/2024	Beleidsdekkingsgraad maart 2024
16/04/2024	Uw pensioenuitkering in 2023
16/04/2024	Bedragen van uw verwachte uitkering in Mij n netto pensioen per 16 april gewijzigd
15/04/2024	Uw UPO 2024 staat klaar: ga aan de slag met uw pensioen!
11/04/2024	Nieuwe pensioenafspraken ontvangen van KLM en VNV
25/03/2024	Premie aanvullend invaliditeitspensioen per 1 april 2024
19/03/2024	Beleidsdekkingsgraad februari 2024
08/03/2024	Blue Sky Group kiest voor focus op pensioenbeheer
26/02/2024	Het fonds is benieuwd naar uw mening
20/02/2024	Uitkomsten onderzoek over maatschappelijk verantwoord beleggen
20/02/2024	Beleidsdekkingsgraad januari 2024
13/02/2024	Raadpleging onder deelnemers over verdeling van vermogen
08/02/2024	Stemmen voor meer transparantie en verantwoording over beloningsbeleid bestuurders
07/02/2024	Terugblik 2023
07/02/2024	Kwartaalbericht Q4 2023
26/01/2024	Einde zittingsperiode vier bestuursleden
25/01/2024	Jaaropgaaf 2023 beschikbaar in Mij nKLM Pensioen
17/01/2024	Beleidsdekkingsgraad december 2023
21/12/2023	Focus december 2023 deze week op de mat
21/12/2023	Uw pensioenuitkering in 2024
21/12/2023	Volledige indexatie in 2024
18/12/2023	Beleidsdekkingsgraad november 2023
15/12/2023	Gear up transitieeis: contouren nieuwe pensioenregeling scherper
15/12/2023	Column bestuur: Welcome on board
11/12/2023	Uitgelichte Stem Q3 2023: Stemmen voor meer invloed voor aandeelhouders
08/12/2023	Nieuwe pensioenregeling: geef uw mening over de verdeling van het vermogen uiterlijk 28 december 2023

NWSalerts

28/05/2024	NWSalert: Reminder uitnodiging webinar <i>Vraag maar raak</i> en kwartaalbericht Q1 2024
21/05/2024	NWSalert: Uitnodiging voor het webinar <i>Vraag maar raak</i>
09/04/2024	NWSalert: Uitnodiging voor het webinar <i>Bouwblokken voor een goed pensioen</i>
06/03/2024	NWSalert: Uitnodiging voor het webinar <i>The climb</i>

Binnenkort een nieuw **MijnKLMPensioen!** Livegang in het najaar van 2024

Er komt een vernieuwd **MijnKLMPensioen**. Met vertrouwde onderdelen als **Mijn planner** en (een uitgebreidere versie van) **Mijn documenten**. Maar ook nieuwe functionaliteiten om u meer mee te nemen in welke acties u kunt ondernemen voor uw pensioen. Kortom, met het nieuwe MijnKLMPensioen heeft u nog meer grip op weg naar uw pensioen.

De informatie in dit magazine is met de grootste zorg samengesteld. Toch is het mogelijk dat de gepubliceerde informatie onjuist, niet geheel volledig of incompleet is. Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of onvolledigheden van de informatie in dit magazine, alsmede het verkeerd gebruik of verkeerde interpretatie daarvan. Niets uit deze uitgave mag worden veelelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, middels fotokopieën, opnamen of enige andere vorm, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM. In alle gevallen geldt dat het pensioenreglement leidend is. De informatie wordt gepubliceerd voor persoonlijk gebruik en is niet bedoeld als advies.